

СТАНОВИЩЕ

Изготвил становището: доц. д-р Любка Минчева Илиева, Стопанска академия „Д. А. Ценов“ - Свищов, катедра „Икономика и управление на туризма“, професионално направление: 3.8. Икономика, научна специалност „Икономика и управление (туризъм)“

Автор на дисертационен труд: докторант Елена Димитрова Ташкова, обучавана по докторска програма „Икономика и управление (аграрна икономика)“ към катедра „Аграрна икономика“, факултет „Производствен и търговски бизнес“ при Стопанска академия „Д. А. Ценов“ - Свищов

Тема на дисертационния труд: „Възможности за прилагане на дигитални технологии в аграрния сектор“

Научен ръководител: доц. д-р Виолета Блажева

Основание за написване на становището: Настоящото становище е изготвено на основание Заповед №681/10.07.2023 г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов и Протокол №1/11.07.2023 г. от първото заседание на научното жури.

I. Общо представяне на дисертационния труд

Предмет: Формулираният предмет на дисертационното изследване са възможностите за прилагане на дигитални технологии в аграрния сектор като е представен модел, подпомагащ внедряването на дигитални технологии в земеделските стопанства. Предметът е дефиниран с необходимата яснота и се предопределя от икономическия проблем, проучван от докторанта.

Обем: Дисертационният труд е с общ обем от 185 стандартни страници и се състои от увод, три глави, заключение, списък на използваните литературни източници и приложения. В основния текст са включени 31 таблици и 22 фигури.

Структура: Структурно дисертационният труд е построен в логическа последователност и обвързаност. В увода се обосновава актуалността на дисертационната тема и се представя теоретико-емпиричната рамка на научното изследване, като се формулират обект предмет, основна цел, задачи и изследователска теза на дисертационния труд. В изложението, структурирано в три глави, систематично и последователно се разглеждат теоретико-методологични и практико-приложни аспекти на възможностите за прилагане на дигитални технологии в аграрния сектор.

Литература: Списъкът с литературни и други източници, въз основата на които е направено научното изследване, наброява 111 източника, които са групирани както следва: 18 на кирилица, 18 на латиница и 75 източника от Интернет. Проучени, използвани и обобщени са достатъчни по обем и съдържание литературни и други източници на български и английски език. Това спомага за формиране на задълбочена литературна осведоменост на автора.

Докторантката коректно цитира и се позовава на теоретичните постановки на проучваните изследователи.

Приложения: В подкрепа на изложението на дисертационния труд докторантката представя 3 броя приложения, представящи данни за дигитални технологии с приложимост в аграрния сектор, стратегия за развитие на електронното управление в Република България и мерки към актуализирания национален план за широколентова инфраструктура за достъп от следващо поколение.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Мнение за дисертационния труд: Темата на дисертационния труд се отличава с безспорна актуалност и практическа значимост. Стимулирането на дигитализацията се определя като един от приоритетите не само на държавата, а и на Европейската комисия. Проучени са стратегическите документи и конкретните мерки на ниво ЕС и на национално ниво, като е изведена ролята на държавата за въвеждане на дигиталните технологии в икономиката, с което се доказва, че цифровата трансформация засяга всички аспекти на икономиката, обществото и държавното управление. Трябва да се подчертае, че избраната тема е благодатна за дисертация, поради нейната практическа важност и недостатъчната разработеност. В същото време, за разработването ѝ са необходими добра теоретична подготовка и много добри аналитични способности.

Цел на дисертационния труд е конкретен икономически проблем – „да проследи и анализира приложението на дигитални технологии в аграрния сектор”.

Основните **научно-изследователски задачи** са подредени в логическа последователност и са база за реализиране на изследователската теза, която е прецизно формулирана, според мен.

Обект на изследване са дигиталните технологии, като емпиричното проучване се фокусира върху ползите от внедрената система ONDO в шест земеделски стопанства.

Предмет на изследване са възможностите за прилагане на дигитални технологии в аграрния сектор.

Докторантката защитава **тезата**, че е необходимо използване на цифрови технологии за разработване на устойчиви решения за настоящите и бъдещите предизвикателства, в т.ч. в аграрния сектор.

В процеса на изследване са използвани различни научни методи и подходи: метод на сравнителния анализ, метод на индукцията и дедукцията, ретроспективен анализ, структурния и динамичния статистически анализ и др.

Използваните литературни източници са посочени добросъвестно и са цитирани коректно.

Съдържанието на проблемите, диференцирани по глави, може да се представи по следния начин:

В глава първа са разгледани формулировки с постановъчен характер, свързани с дигитализацията и приложението на дигиталните технологии в икономиката, респективно в аграрния сектор. Изведени са основни понятия. Проучени са факторите, оказващи влияние върху протичащите процеси по дигитализация на икономиката.

Основните акценти във **втора глава** на дисертацията са европейската и националната политики по насърчаване внедряването на дигитални технологии в икономиката, и в частност в аграрния сектор. Представени са модели за дигитално подпомагане вземането на решения в земеделските стопанства.

Глава трета от дисертацията е насочена към изследване на факторите, влияещи върху въвеждането на дигиталните технологии в аграрния сектор чрез изследване на ползите от внедряването на системата ONDO в шест земеделски стопанства.

Разглежданите проблеми във всяка глава на дисертационния труд са обобщени в изводи. Предложеният илюстративен материал (фигури и таблици) е на необходимото равнище и подпомага по-задълбоченото вникване в дискутираната материя. Използваният от докторантката стил е научно издържан и отговаря на изискванията за разработване на дисертационен труд.

Мнение за автореферата: представеният автореферат е в обем от 38 стандартни страници и напълно отразява основните авторови съждения, изводи, обобщения и препоръки, представени в дисертационния труд. Съдържанието на автореферата отговаря на количествените, структурните и качествените изисквания за написване. В автореферата се съдържат справка за приносите в дисертационния труд, списък с публикациите на автора по изследваната тема, както и декларация за оригиналност и достоверност. На тази основа авторефератът се оценява като коректно структуриран и отразяващ в пълна степен съдържанието и получените резултати на дисертационния труд.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Докторантката е очертала четири основни приноса от извършеното теоретико-практическо изследване. Като по-значими научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд могат да се отбележат:

1. Извършен е задълбочен анализ на стратегическите документи очертаващи европейската и националната политики по отношение навлизането на дигиталните технологии в икономиката, обществото и държавното управление.
2. Представен е модел, подпомагащ внедряването на дигитални технологии с приложение в аграрния сектор.
3. Практическата приложимост и полезност на резултатите от извършеното емпирично изследване дават основание на докторанта да формулира

съответни изводи и препоръки за внедряване на дигиталните технологии в аграрния сектор.

IV. Въпроси по дисертационния труд

Дисертационният труд представя потенциала на дигиталните технологии и възможностите, които предоставят за приложение в аграрния сектор. Представени са трудностите, пред които са изправени предприемачите в аграрния сектор в процеса на тяхното внедряване. Отправени са препоръки за по-бързото им адаптиране към случващите се промени и ефективно използване на дигиталните технологии в производствените процеси и организацията на дейността в техните стопанства. По отношение на дисертационния труд, в т.ч. основното изложение и аргументация нямам съществени критични бележки и препоръки.

Въпрос по дисертационния труд:

1. Предвид, че устойчивото развитие е в основата на европейските и националните политики, представете примери за дигитални технологии, позволяващи разработване на устойчиви решения в аграрния сектор!

2. Опитайте се представите Вашето мнение за перспективите пред протичащия процес по навлизане на дигиталните технологии в аграрния сектор, като очертаете факторите, които ще подпомогнат и тези, които ще забавят този процес?

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение

Представеният дисертационен труд на тема: „Възможности за прилагане на дигитални технологии в аграрния сектор“ от докторант Елена Димитрова Ташкова, отговаря на изискванията за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ съгласно Закона за развитието на академичния състав на Р България, Правилника към него и Правилника за развитието на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“ - Свищов. Чрез него докторантката демонстрира способност за провеждане на добросъвестно научно-приложно изследване в област със значима актуалност в съвременните условия. Идеите и резултатите от проведените изследвания са популяризирани чрез участия в конференции и научни публикации.

Всичко това ми дава основание да поставя положителна оценка на дисертационния труд и да предложа на членовете на почитаемото Научно жури да гласуват положително за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по докторска програма „Икономика и управление (аграрна икономика)“ в професионално направление 3.8. „Икономика“ на докторант Елена Димитрова Ташкова.

гр. Свищов,
04.09.2023 г.

Изготвил становището:

Подписът е заличен на основание
чл. 4, ал. 1 от Регламент 679/2016 г.

(доц./д-р Любка Илиева)